

Symposium over relatie gezonde bodem en gezond voedsel

'Kwaliteit producten moet omhoog'

Er is onderzoek nodig naar de relatie tussen voeding en verstoorde afweersystemen. Koeien moeten gefokt worden op weerstandsvermogen. En om agrarische producten te verbeteren, moeten bedrijven weer kleinschalig worden. Dit zijn enkele aanbevelingen die vorige week te horen waren op een symposium in Kollumerzwaag over het effect van een gezonde bodem op voeding.

De bodem verdraagt drijfmest niet altijd. Volgens microbioloog Dave Rensman moet vooral het humusgehalte omhoog.

Door: Paul Henk Loonstra
Fotografie: Ellen Meinen

We moeten met z'n allen een flinke plus op het voedsel zetten, met die woorden opende Theo Mulder van Mulder Agro vorige week donderdag het symposium met het thema 'Wordt de boer de dokter van de toekomst? Laat voeding uw medicijn zijn'. Het doel van de bijeenkomst, die was georganiseerd in het kader van het 75-jarig bestaan van het foeragebedrijf, waar bijna 400 mensen op afkwamen, was boeren en consumenten bewust te maken van het belang van een gezonde bodem op de kwaliteit van agrarische producten.

En die kwaliteit holt hard achteruit. Dat concludeerden de drie sprekers op het symposium, anesthesist Bob Smalhout, immunoloog Huub Savelkoul en micro-

bioloog Dave Rensman. Professor Smalhout, die vooral bekendheid geniet als columnist van de Telegraaf, wist met rake bewoordingen het publiek aan zich te binden. Zijn opmerkingen dat Haagse bewindslieden de boeren naar het leven staan en wetten en regels achter het bureau van ambtenaren die de natuur nog nooit van dichtbij hebben gezien, worden gemaakt, gingen erin als koek. „We worden vaak opgezaald met ministers die een koe niet kunnen onderscheiden van een schaap“, doelde Smalhout op Brinkhorst, waarmee hij de toon zette.

Kinderen

Tijdens de Tweede Wereldoorlog verbleef de anesthesist op een boerderij. Smalhout: „Na twee dagen werd ik ziek van de andere hygiënische omstandigheden.

Tien dagen later was ik weer beter en heb ik in mijn hele leven nooit weer infectieziekten gehad, ook niet door mijn werk als arts. Ik ben immuun voor alle ziekten. Ik geloof dat hele generaties nu te hygiënisch opgevoed worden. Ze zijn niet bestand tegen bacteriën.“

Die mening werd gedeeld door professor Savelkoul, die studie verricht naar weerstand en immuniteit. „Kinderen moeten we eigenlijk laten opgroeien op boerderijen. Dat is goed voor het immuunsysteem.“ Een goed werkend afweersysteem helpt ons te beschermen tegen virussen, bacteriën en parasieten. Voeding heeft grote invloed op de natuurlijke weerstand. „De beste bescherming van ons lichaam komt van natuurlijke voeding en niet van supplementen. De voeding op jonge leeftijd heeft effect op de latere immuniteit“, aldus Savelkoul. „Er is onbalans in het huidige voedsel. Het bevat te veel calorieën en te weinig voedingsstoffen. We weten niet meer wat er allemaal met voedsel wordt uitgedaand voordat het op ons bord verschijnt.“ Het is volgens hem niet verwonderlijk dat het aantal ziektes die betrekking hebben op het immuunsysteem de laatste decennia fors zijn toegenomen.

melkgift, zijn er ongemerkt andere eigenschappen meegesleuteld. Bijvoorbeeld mastitis en klauwproblemen. In plaats van de dieren te vaccineren tegen allerlei ziektes is het beter de natuurlijke weerstand te verhogen.“

Rensman spitst zich verder toe op het bodemleven. „Kunstmest verzuurt de bodem, alle voedingsstoffen verdwijnen naar het grondwater. Dat gebeurt ook met drijfmest, al levert dat nog wat organische stof op“, zei de microbioloog. Hij adviseert boeren zich meer te focussen op de bodem. „We moeten goed kijken of de bodem wel drijfmest kan hebben. Het is belangrijk het humusgehalte in de bodem op peil te houden, en liever nog, te vergroten. Rensman wees ook op de afname van voedingsstoffen in het voedsel. „Die is schokkend. Het ijzergehalte is bijvoorbeeld in nog geen bonderd jaar met 96 procent afgenomen. En om dezelfde voedingsstoffen uit een appel hinnen te krijgen als een eeuw terug, moeten we nu twintig appels eten.“ Ook in andere fruitsorten en groenten is de hoeveelheid mineralen en vitamines in nog geen twintig jaar in de meeste gevallen met meer dan 50 procent teruggelopen.

Kleinschaligheid

Smalhout wees op de relatie tus-

sen ziekten en voeding. „De vermoedelijke oorzaak van kanker is terug te vinden in voedsel, dat steeds minder vitamines en waardevolle sporenelementen bevat. We brengen stinkende, rotte mest met giftige stoffen in de grond, dat ten koste gaat van wormen. De mest ligt in ligboxen, stallen te rotten in plaats van te rijpen. Zo ontstaat er onder meer blauwzuur, de giftigste stof ter wereld, met onlangs twee doden tot gevolg.“

De hoogleraar wijt het aan de druk van de economie dat boeren lange tijd de grond min of meer hebben verwaarloosd. „En de Rabobank is in gebreke gebleven door in plaats van goed advies miljoenenkredieten te verstrekken aan grote veebedrijven. We moeten streven naar kwaliteit in plaats van kwantiteit en daarom terug naar kleinschaligheid.“ De kwaliteit van agrarische producten te verbeteren is een must volgens de drie wetenschappers. Maar dit werkt kostprijsverhogend en dan moet de afnemer wel bereid zijn er meer voor te betalen. De oproep van de drie gaat dan ook voorbij aan de economische realiteit, klonk het vanuit de zaal. Het is dus de vraag of de boodschap van gezonde bodem, gezonde plant, dier en mens gehoor vindt bij consumenten.

DE MISSIE VAN FOERAGEHANDELAAR MULDER

„We hebben een klein steentje in de vijver gegooid. Nu hopen we dat er een verandering op gang komt.“ Theo Mulder sloot met die wens het symposium in Kollumerzwaag af. De bevolgen foeragehandelaar staat bekend om zijn missie: het belang van een gezonde bodem bij boeren en consumenten onder de aandacht te brengen. Of de bijeenkomst met de drie wetenschappers hier aan heeft bijgedragen? Hij is ervan overtuigd dat de boodschap is aangekomen. „Van een filosofie kunnen geen rekeningen worden betaald, dat ben ik me bewust. Maar als we het positieve effect van bodemgezondheid op voedsel wetenschappelijk kunnen onderbouwen, onderzoeksinstituten moeten dit gaan doen, dan kan kwaliteit het van kwantiteit winnen“, aldus Mulder.

Volgens hem kunnen boeren de bodemkwaliteit verbeteren door meer organisch materiaal op het land te brengen en te bemesten met kleimineralen, zeeschelpenkalkmeel en lavameel. „En niet alleen stikstof, fosfaat en kali voor een snelle productie. Daarnaast is structuur en lucht in de grond belangrijk.“ Mulder noemt het produceren van voedsel door boeren het mooiste wat er is. „Als ik bij mijn groentetuin sta, dan kan ik genieten van het gewas, een gift van onze Schepper.“

Schokkend

Volgens de immunoloog begint goede voeding bij een goede bodem. „En we moeten koeien fokken op een hoge natuurlijke weerstand. Lever dan maar een beetje productievermogen in. Doordat er vooral is gefokt op een hoge

(advertentie)

www.boerzoektloods.nl